

УКРАЇНА
ДОНЕЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ДОНЕЦЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «ДОНЕЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ НАВЧАЛЬНО-
МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ СИСТЕМИ ОСВІТИ»

вул. Батюка, 20, м. Слов'янськ, Донецька область, 84116 E-mail: dnmcps@ukr.net, код ЄДРПОУ 38844604

29.06.2021 № 01/03-134

Керівникам органів управління освітою міських рад, райдержадміністрацій, ТГ, військово-цивільних адміністрацій, завідувачам (директорам) методичних служб міст, районів, ТГ, директорам (завідувачам) центрів практичної психології і соціальної роботи, центрів професійного розвитку педагогічних працівників, керівникам ЗЗСО

Про узагальнену інформацію щодо запобігання та протидію домашньому насильству за 2020-2021 навчальний рік

Відповідно до статті 76 Закону України «Про освіту», Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», на виконання Постанови КМУ від 24.02.2021 року № 145 «Питання Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року», листа ДНУ ІМЗО від 27.07.2020 року № 22.1/10-1495 «Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби системи освіти на 2020/2021 навчальний рік», листа КЗ ДНМЦ ПС від 12.08.2020 року № 01/-03-130 «Про пріоритетні напрямки діяльності психологічної служби у системі освіти Донецької області на 2020-2021 навчальний рік: методичні матеріали та рекомендації» - Донецький обласний навчально-методичний центр психологічної служби системи освіти інформує про **узагальнену** аналітичну та статистичну інформацію щодо запобігання та протидію домашньому насильству за **2020-2021 навчальний рік** (додаток).

Просимо керівників довести вищезазначену інформацію до фахівців психологічних служб.

З повагою, в. о. директора

Н. В. Лугінець

Аналітична та статистична інформація
комунального закладу
«Донецький обласний навчально-методичний центр психологічної служби
системи освіти» (КЗ ДНМЦ ПС)
щодо запобігання та протидію домашньому насильству
за 2020-2021 навчальний рік

Захист дітей від жорстокості, попередження злочинів проти них є надзвичайно важливим, соціально значущим і актуальним завданням. У діяльність щодо припинення насильства залучаються працівники правоохоронної системи, органів опіки та піклування, представники соціальної та педагогічної спільнот, співробітники медичної та психологічної служб.

Робота психологічної служби закладу освіти з попередження насильства серед дітей та учнівської молоді була **спрямована на:**

- проведення заходів з профілактики негативних звичок, жорстокої та протиправної поведінки серед неповнолітніх;
- здійснення, спільно з центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, соціального інспектування сімей, у яких батьки схильні до недбалого ставлення до дітей;
- створення на базі закладів освіти консультативних пунктів для учнів, батьків та вчителів, де можна отримати консультацію психолога, соціального педагога та юриста;
- проведення групових тренінгів та індивідуальної роботи з молоддю у наданні допомоги щодо розв'язання особистих проблем;
- залучення батьків до профілактичної роботи.

Протягом 2020 – 2021 навчального року методистами Донецького обласного навчально-методичного центру психологічної служби системи освіти ведеться систематична робота щодо координації та методичного забезпечення діяльності фахівців психологічної служби області щодо виконання Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» згідно з чинним законодавством:

1. Конвенція «Про права дитини»
2. Закон України «Про охорону дитинства»
3. Закон України «Про освіту»
4. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю»
5. Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами»
6. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»
7. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)»
8. Закон України «Про соціальні послуги»
9. Розпорядження КМУ від 01.12.2010 № 2154
«Про затвердження плану заходів з проведення Національної кампанії Стоп Насильству»
10. Постанова КМУ від 22.08.2018 № 654
«Про затвердження Типового положення про мобільну бригаду соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі»
11. Постанова КМУ від 22.08.2018 № 655
«Про затвердження Типового положення про притулок для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі»
12. Постанова КМУ від 22.08.2018 № 658
«Про затвердження Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі»
13. Постанова КМУ від 03.10.2018 № 800
«Деякі питання соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі таких, що можуть загрожувати їх життю та здоров'ю»
14. Постанова КМУ від 01.06.2020 № 585
«Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах»
15. Постанови КМУ від 24.02.2021 № 145
«Питання Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року»

16.Наказ МОНУ від 02.10.2018 № 1047

«Про затвердження Методичних рекомендацій щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників із іншими органами та службами»

17.Лист МОНУ від 18.05.2018 № 1/11-5480

«Методичні рекомендації щодо запобігання та протидії домашньому насильству»

18.Лист ДНМЦ ПС від 16.10.2018 № 01/03-266

«Методичні рекомендації МОН України щодо виявлення, реагування на випадки домашнього насильства і взаємодії педагогічних працівників з іншими органами та службами»

19.Лист МОНУ від 30.10.2018 № 1/9-656

«Про перелік діагностичних методик щодо виявлення та протидії домашньому насильству відносно дітей»

20.Лист ДНМЦ ПС від 18.02.2019 № 01/03-39

«Про перелік діагностичних методик з виявлення домашнього насильства відносно дітей»

21.Лист ДНМЦ ПС від 12.08.2020 № 01/03-130

«Пріоритетні напрями діяльності психологічної служби у системі освіти Донецької області на 2020-2021 н.р.: методичні рекомендації»

За поточний навчальний рік методистами КЗ ДНМЦ ПС були підготовлені методичні рекомендації, проведені інструктивно-методичні, просвітницько-профілактичні заходи для фахівців психологічної служби області з нагальних питань, а саме:

- *методичні рекомендації* щодо роботи працівників психологічної служби з питань запобігання та протидії насильству;
- *методичні рекомендації* з питань профілактики та виявлення булінгу (цькування) в закладах освіти;
- *інструктивно-методична нарада* «Аналітичні матеріали, нормативно-правове забезпечення та методичні рекомендації на 2020-2021 н.р. щодо запобігання та протидії домашньому насильству»;
- *інструктивно-методичний онлайн захід* «Пріоритетні напрями роботи з актуальних питань організації діяльності фахівців психологічної служби області на 2020-2021 навчальний рік»;
- *вебінар* «Удосконалення роботи в закладах освіти щодо профілактики бездоглядності та безпритульності, правопорушень,

булінгу (цькуванню) серед учнів та учнівської молоді у 2020-2021 навчальному році»;

- *онлайн-семінар «Захист дітей від сексуального насильства в Інтернеті. Безпечний Інтернет» (за матеріалами проєкту #stop_sexтинг);*
- *інструктивно-методичний захід в режимі онлайн «Стратегія профілактики суїцидальної поведінки підлітків та учнівської молоді у діяльності фахівців психологічної служби»;*
- *регіональна онлайн-конференція «Шкільні служби порозуміння: алгоритм та досвід впровадження у закладах освіти Донецької області»;*
- *онлайн конференція «Причини виникнення суїцидальної поведінки та шляхи попередження суїцидальних тенденцій серед підлітків та учнівської молоді».*

Донецький обласний навчально-методичний центр психологічної служби системи освіти систематично оновлює інформацію з питань запобігання та протидії домашнього насильства на своєму офіційному сайті <https://dnmcps.com.ua> та у соціальній мережі **Фейсбук**, де з червня 2020 року заснована група «Донецький обласний навчально-методичний центр психологічної служби системи освіти» (Психологічна служба Донеччини).

Важливо, що якісно організована та проведена робота психологічної служби закладів освіти допомагає запобігти домашньому насильству та виявити дітей які можуть бути потенційно постраждалими від жорстокого поводження.

Фахівцями психологічної служби області протягом 2020-2021 навчального року проводилась робота за напрямками, а саме:

- *психодіагностика*
- *консультування*
- *корекція*
- *просвітницька та профілактична робота*
- *співпраця з міжвідомчими структурами*
- *співпраця з громадськими організаціями*
- *організація роботи телефону довіри, пошти довіри, консультаційних пунктів*
- *оформлення інформаційних стендів для здобувачів освіти, педагогів, батьків*
- *виготовлення буклетів, пам'яток, плакатів, проведення акцій.*

1. Психодіагностична робота практичного психолога та соціального педагога спрямована на функціональний аналіз проблем дитини, виявлення головних факторів, що обумовлюють складнощі в житті дитини, наявність неадекватних взаємостосунків у родині. Також проводяться дослідження особливостей самовідчуття учнів, депресивні стани, рівень тривожності використовуючи методи тестування, спостереження, соціометричні дослідження, індивідуальні бесіди тощо.

Тематики заходів:

- «Виявлення дітей які опинилися в складних життєвих обставинах у тому числі таких, що можуть загрожувати їх життю та здоров'ю»
- «Визначення рівня агресивності підлітків»
- «Шляхи вирішення конфліктів»
- «Причини дитячої агресії, методи виховного впливу батьків»
- «Конфліктні ситуації підлітків з вчителями»
- «Незакінчені речення»
- «Встановлення довірливих відносин в класному колективі»
- Діагностики міжособистісних стосунків
- «Схильність до девіантної поведінки»
- «Опитувальник для дослідження психотравмуючих подій»
- «Виявлення булінгу (насилля та жорстокості) серед підлітків»
- «Конфлікти та бар'єри спілкування в сім'ї»
- «Дослідження самооцінки психічних станів»
- «Психологічний клімат сім'ї»
- «Дитячо-батьківські відносини» та інші.

*Таблиця 1. Психодіагностика по ТГ
(всього проведено заходів, охоплено осіб)*

Категорія учасників освітнього процесу	Проведено заходів	Кількість охоплених осіб
Учні	2 465	31 474
Педагоги	219	1 262
Батьки	280	3 865
Всього:	2 964	36 601

Таблиця 1.1. Психодіагностика по ТГ

№ з/п	Назва району, ТГ, СТГ	Психодіагностика					
		Учні		Педагоги		Батьки	
		Кількість заходів	Кількість охоплених осіб	Кількість заходів	Кількість охоплених осіб	Кількість заходів	Кількість охоплених осіб
I. Краматорський район							
1	Андріївська СТГ	5	50	0	0	0	0
2	Дружківська ТГ	183	5 148	19	215	9	182
3	Іллінівська СТГ	9	58	0	0	0	0
4	Костянтинівська ТГ	122	2 076	8	39	5	141
5	Краматорська ТГ	181	696	43	69	50	200
6	Лиманська ТГ	102	1 409	1	15	2	35
7	Миколаївська ТГ	6	369	0	0	0	0
8	Новодонецька СТГ	3	573	0	0	3	280
9	Олександрівська СТГ	44	508	1	15	5	13
10	Святогірська ТГ	41	347	4	45	9	75
11	Слов'янська ТГ	21	664	11	41	8	82
	Черкаська СТГ	12	78	0	0	0	0
II. Бахмутський район							
13	Бахмутська ТГ	32	470	2	23	3	18
14	Званівська СТГ	-	-	-	-	-	-
15	Світлодарська ТГ	-	-	-	-	-	-
16	Сіверська ТГ	-	-	-	-	-	-
17	Соледарська ТГ	22	245	5	39	9	69
18	Торецька ТГ	35	640	7	85	15	143
19	Часовярська ТГ	0	0	0	0	0	0
III. Покровський район							
20	Авдіївська ТГ	57	57	0	0	0	0
21	Білозерська ТГ	32	459	6	33	7	442
22	Гродівська СТГ	7	73	2	18	1	12
23	Добропільська ТГ	234	2 562	26	159	34	218
24	Криворізька СТГ	5	126	0	0	0	0
25	Курахівська ТГ	26	373	10	33	9	72
26	Мар'їнська ТГ	20	216	0	0	3	44
27	Мирноградська ТГ	53	726	1	6	6	166
28	Новгородівська ТГ	45	319	3	21	6	23
29	Очеретинська СТГ	7	321	1	12	1	25
30	Покровська ТГ	35	918	1	3	3	24
31	Селидівська ТГ	34	700	0	0	9	165
32	Удачненська СТГ	-	-	-	-	-	-
33	Шахівська СТГ	4	57	0	0	2	31

IV. Маріупольський район							
34	Кальчицька СТГ	7	138	1	12	1	45
35	Мангушська СТГ	21	124	7	51	9	108
36	Маріупольська ТГ	917	8 874	33	191	31	632
37	Нікольська СТГ	11	189	1	45	2	88
38	Сартанська СТГ	-	-	-	-	-	-
V. Волноваський район							
39	Великоновосілівська СТГ	13	185	1	11	1	1
40	Мирненська СТГ	11	225	3	3	4	32
41	Волноваська ТГ	34	440	8	8	14	292
42	Вугледарська ТГ	42	480	10	40	14	138
43	Комарська СТГ	3	65	0	0	0	0
44	Ольгинська СТГ	18	340	1	18	2	42
45	Старомлинівська СТГ	-	-	-	-	-	-
46	Хлібодарівська СТГ	11	176	3	12	3	27
Всього		2 465	31 474	219	1 262	280	3 865

*«-» - територіальні громади, які не надали інформацію

Таблиця 1.2. Психодіагностика.
Заклади обласної комунальної власності
(всього проведено заходів, охоплено осіб)

Категорія учасників освітнього процесу	Проведено заходів	Кількість охоплених осіб
Учні	419	5 735
Педагоги	86	558
Батьки	76	1 479
Всього:	581	7 772

Не залежно від того яку форму насильства випробувала на собі дитина в будь-якому випадку це негативно впливає на її психіку. Порушення, що виникають внаслідок перенесеного насильства, зачіпають різні сфери діяльності дітей та підлітків.

Основним методом щодо виявлення постраждалої дитини від жорстокого поводження - є метод спостереження. У процесі спостереження фахівці психологічної служби звертають увагу на:

- емоційну (страхи, емоційна нестабільність, гнів, почуття сорому, провини, незахищеності, посттравматичний стресовий розлад, депресії тощо);
- когнітивну (затримка мовного та психічного розвитку, труднощі концентрації уваги, зниження успішності, відсутність інтересу до навчання);
- особистісну (занижена самооцінка);
- поведінкову (суперечливість поведінки, відстороненість, гіперактивність, девіантність, аутоагресія);
- сферу міжособистісних відносин (конфліктність, агресивність).

Потрібно враховувати, що на результатах діагностики ґрунтується уся корекційно-розвивальна і профілактична робота.

Спланувати та провести діагностичну роботу допоможе перелік діагностичного інструментарію затверджений вченою радою Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи НАПН України (протокол № 9 від 13.09.2018 року) з виявлення та протидії домашньому насильству відносно дітей.

2. Консультаційна робота спрямована на охоплення всіх учасників освітнього процесу з питань створення безпечного освітнього простору, формування позитивних життєвих цілей, розвитку стресостійкості та збереження психічного здоров'я учнів, сприяння формуванню довірливих батьківсько-дитячих відносин та побудови конструктивного діалогу між учнями, педагогами та батьками. Фахівці надають необхідну психологічну допомогу з метою захисту прав дитини та попередження насильства над дітьми.

Тематики заходів:

- «Скажемо насильству - STOP!»
- «Тривожні діти»
- «Взаємовідносини у родині»
- «Що ти знаєш про насильство?»
- «Наслідки шкільного насилля»
- «Прояви булінгу та кібербулінгу в учнівських колективах. Попередити та запобігти»
- «Що робити у випадку насилля над дитиною?»
- «Прояви насилля»

- «Як контролювати свої емоції»
- «Протидія та реагування на випадки насильства над дітьми»
- «Як запобігти насильству над дитиною»
- «Вікові та індивідуальні особливості розвитку, проблеми самооцінки дитини»
- «Конфліктні ситуації підлітків з вчителями»
- «Встановлення довірливих відносин в класному колективі»
- «Конфлікт у класі між учнями»
- «Мережа Інтернет – правила безпечної поведінки»

Таблиця 2. Консультування по ТГ
(всього проведено заходів, охоплено осіб)

Категорія учасників освітнього процесу	Проведено заходів	Кількість охоплених осіб
Учні	1 642	16 400
Педагоги	1 078	4 237
Батьки	1 040	5 835
Всього:	3 760	26 472

Таблиця 2.1. Консультування по ТГ

№ з/п	Назва району, ТГ, СТГ	Консультування					
		Учні		Педагоги		Батьки	
		Кількість заходів	Кількість охоплених осіб	Кількість заходів	Кількість охоплених осіб	Кількість заходів	Кількість охоплених осіб
I. Краматорський район							
1	Андріївська СТГ	2	2	0	0	0	0
2	Дружківська ТГ	144	3 830	27	408	54	811
3	Іллінівська СТГ	3	63	2	58	2	28
4	Костянтинівська ТГ	103	282	118	381	111	227
5	Краматорська ТГ	180	1 784	56	106	54	56
6	Лиманська ТГ	73	224	68	68	29	60
7	Миколаївська ТГ	36	853	16	212	22	46
8	Новодонецька СТГ	9	716	6	86	6	211
9	Олександрівська СТГ	43	510	8	29	17	83
10	Святогірська ТГ	9	9	4	43	13	11
11	Слов'янська ТГ	33	562	87	401	19	26
12	Черкаська СТГ	8	34	8	31	4	8

II. Бахмутський район							
13	Бахмутська ТГ	13	52	27	235	22	149
14	Званівська СТГ	-	-	-	-	-	-
15	Світлодарська ТГ	-	-	-	-	-	-
16	Сіверська ТГ	-	-	-	-	-	-
17	Соледарська ТГ	18	240	14	70	24	160
18	Торецька ТГ	25	320	38	65	39	55
19	Часовярська ТГ	12	185	10	10	19	50
III. Покровський район							
20	Авдіївська ТГ	65	65	25	25	35	35
21	Білозерська ТГ	9	96	11	80	16	149
22	Гродівська СТГ	8	8	0	0	3	3
23	Добропільська ТГ	146	672	89	367	95	729
24	Криворізька СТГ	0	0	2	5	0	0
25	Курахівська ТГ	21	101	17	79	18	112
26	Мар'їнська ТГ	17	201	7	73	7	96
27	Мирноградська ТГ	125	633	85	278	78	688
28	Новгородівська ТГ	18	25	20	58	34	121
29	Очеретинська СТГ	6	116	4	26	1	4
30	Покровська ТГ	32	59	42	124	24	256
31	Селидівська ТГ	31	52	14	84	26	158
32	Удачненська СТГ	-	-	-	-	-	-
33	Шахівська СТГ	0	0	0	0	0	0
IV. Маріупольський район							
34	Кальчицька СТГ	0	0	1	1	2	2
35	Мангушська СТГ	21	120	12	18	23	133
36	Маріупольська ТГ	290	2 706	179	525	138	904
37	Нікольська СТГ	8	48	7	37	3	26
38	Сартанська СТГ	-	-	-	-	-	-
V. Волноваський район							
39	Великоновосілівська СТГ	10	81	2	2	3	3
40	Мирненська СТГ	3	72	1	23	2	27
41	Волноваська ТГ	62	1 400	42	160	66	112
42	Вугледарська ТГ	30	130	15	35	15	150
43	Комарська СТГ	3	5	2	2	0	0
44	Ольгинська СТГ	18	18	11	29	13	143
45	Старомлинівська СТГ	-	-	-	-	-	-
46	Хлібодарівська СТГ	8	126	1	3	3	3
Всього		1 642	16 400	1 078	4 237	1 040	5 835

*«-» - територіальні громади, які не надали інформацію

Таблиця 2.2. Консультування.
Заклади обласної комунальної власності
(всього проведено заходів, охоплено осіб)

Категорія учасників освітнього процесу	Проведено заходів	Кількість охоплених осіб
Учні	328	2 776
Педагоги	402	916
Батьки	273	747
Всього:	1 003	4 439

Практичні психологи та соціальні педагоги надавали консультаційну допомогу всім учасникам освітнього процесу з питань захисту прав дитини, алгоритму дій повноваження державних структур, установ та організацій, які надають допомогу постраждалим від домашнього насильства, телефони «Гарячих ліній», «Телефони довіри».

Також була проведена робота з дітьми та батьками щодо безпеки в інтернеті. Була звернута увага батьків щодо підвищення знань дітей, як вберегти себе від можливих ризиків у світовій павутині, до яких жахливих наслідків можуть призвести їх дії, які вони вважають розвагою, а також, як діяти у разі безпеки.

3. Корекційна робота спрямована на індивідуальні та групові заняття, години психолога, заняття з елементами тренінгу, перегляд відеороликів, факультативи, розвиток позитивної самооцінки, цінності особистості, соціального статусу в групі, тренінги особистісного зростання.

Тематики заходів:

- «Розгляд правових ситуацій щодо насильства в сім'ї»
- «Наші дії в ситуаціях прояву насильства»
- «Подолання страхів, розвиток навичок впевненої поведінки»
- «Розв'язання складних проблем»
- «Ігрова психокорекція з застосування Лего ігор з застосуванням пісочної терапії та арт-терапії»
- «Корекційно – розвивальна програма «Щаслива дитина»
- «Заняття з елементами тренінгу «Батьківське щастя: виховання без насильства»
- «Корекція негативних проявів поведінки: емоції та вчинки, інтереси та прагнення»

- «Попередження та усунення викривлень емоційного реагування та стереотипів поведінки, реконструкція повноцінних контактів дитини з оточенням» (за програмою «Цікаве спілкування»)
- «Конфлікти та способи їх вирішення»
- Програма «Ми хочемо, щоб нас любили»
- Програма «Безпечний простір»
- Програма «Вчимося жити разом»
- Програма «Соціалізація дитини дошкільного віку»

Таблиця 3. Корекція по ТГ
(всього проведено заходів, охоплено осіб)

Категорія учасників освітнього процесу	Проведено заходів	Кількість охоплених осіб
Учні	1 137	7 474

Таблиця 3.1. Корекція по ТГ

№ з/п	Назва району, ТГ, СТГ	Корекційна робота	
		Учні	
		Кількість заходів	Кількість охоплених осіб
І. Краматорський район			
1	Андріївська СТГ	0	0
2	Дружківська ТГ	16	342
3	Іллінівська СТГ	2	32
4	Костянтинівська ТГ	63	99
5	Краматорська ТГ	7	33
6	Лиманська ТГ	0	0
7	Миколаївська ТГ	10	956
8	Новодонецька СТГ	9	716
9	Олександрівська СТГ	3	78
10	Святогірська ТГ	16	4
11	Слов'янська ТГ	16	46
12	Черкаська СТГ	0	0
ІІ. Бахмутський район			
13	Бахмутська ТГ	0	0
14	Званівська СТГ	-	-
15	Світлодарська ТГ	-	-

16	Сіверська ТГ	-	-
17	Соледарська ТГ	15	89
18	Торецька ТГ	15	88
19	Часовярська ТГ	12	185
III. Покровський район			
20	Авдіївська ТГ	35	4
21	Білозерська ТГ	9	172
22	Гродівська СТГ	1	3
23	Добропільська ТГ	197	562
24	Криворізька СТГ	0	0
25	Курахівська ТГ	19	154
26	Мар'їнська ТГ	4	67
27	Мирноградська ТГ	161	399
28	Новгородівська ТГ	10	1
29	Очеретинська СТГ	4	26
30	Покровська ТГ	31	373
31	Селидівська ТГ	43	412
32	Удаченська СТГ	-	-
33	Шахівська СТГ	0	0
IV. Маріупольський район			
34	Кальчицька СТГ	2	1
35	Мангушська СТГ	6	22
36	Маріупольська ТГ	321	1 686
37	Нікольська СТГ	7	100
38	Сартанська СТГ	-	-
V. Волноваський район			
39	Великоновосілівська СТГ	14	98
40	Мирненська СТГ	3	62
41	Волноваська ТГ	58	336
42	Вугледарська ТГ	8	24
43	Комарська СТГ	1	8
44	Ольгинська СТГ	14	234
45	Старомлинівська СТГ	-	-
46	Хлібодарівська СТГ	5	62
Всього		1 137	7 474

*«-» - територіальні громади, які не надали інформацію

Таблиця 3.2 . Корекція.
Заклади обласної комунальної власності
(всього проведено заходів, охоплено осіб)

Категорія учасників освітнього процесу	Проведено заходів	Кількість охоплених осіб
Учні	392	1 250

4. Просвітницька та профілактична робота.

Профілактичні заходи щодо запобігання насильству серед учнів формують безпечне учнівське середовище, допомагають знизити конфліктні ситуації та поліпшити міжособистісні та міжгрупові взаємовідносини. Фахівцями психологічної служби області просвітницька та профілактична робота проводилась для всіх учасників освітнього процесу, а саме: класні та виховні години, тренінги, ділові ігри, диспути, конкурси, виставки творчих робіт, бесіди, перегляд тематичних відеороликів та відеофільмів, батьківські збори, розповсюдження та виготовлення пам'яток, буклетів, плакатів, проведення тематичних акцій.

Тематики заходів:

- «Алгоритм дій. Схема взаємодії суб'єктів у разі виявлення факту домашнього насильства»
- «Шкільна служба порозуміння»
- «Увага! Національна гаряча лінія»
- «Пам'ятка для дітей які потрапили у складну життєву ситуацію, або для тих кому погано...;»
- «Профілактика булінгу та кібербулінгу в учнівському середовищі»
- «Як попередити домашнє насилля»
- «Незнайомі люди. Правила поведінки»
- «Насильство в сім'ї. Види та наслідки»
- «Конфлікти. Стратегії поведінки в конфліктних ситуаціях»
- «Соціальні мережі реальна загроза»
- «Толерантність як компонент професійної культури вчителя. Протидія булінгу»
- «Як бути у разі порушення прав людини: домашнє насильство, гендерна дискримінація, торгівля людьми? Національні «гарячі лінії» для звернень та інші.

Таблиця 4. Просвітницька та профілактична робота по ТГ
(всього проведено заходів, охоплено осіб)

Категорія учасників освітнього процесу	Проведено заходів	Кількість охоплених осіб
Учні	3 302	65 560
Педагоги	902	9 419
Батьки	1 450	39 693
Всього:	5 654	114 672

Таблиця 4.1. Просвітницька та профілактична робота по ТГ

№ з/п	Назва району, ТГ, СТГ	Просвітницька та профілактична робота					
		Учні		Педагоги		Батьки	
		Кількість заходів	Кількість охоплених осіб	Кількість заходів	Кількість охоплених осіб	Кількість заходів	Кількість охоплених осіб
I. Краматорський район							
1	Андріївська СТГ	6	138	2	15	2	67
2	Дружківська ТГ	192	5 931	22	634	68	2 009
3	Іллінівська СТГ	13	351	4	81	6	51
4	Костянтинівська ТГ	172	2 614	43	558	60	1 057
5	Краматорська ТГ	216	4 406	80	697	110	2 177
6	Лиманська ТГ	149	2 242	17	87	22	1 336
7	Миколаївська ТГ	18	964	17	268	10	936
8	Новодонецька СТГ	18	716	6	86	6	211
9	Олександрівська СТГ	63	824	18	64	24	119
10	Святогірська ТГ	49	474	5	122	27	247
11	Слов'янська ТГ	86	1 760	43	258	46	826
12	Черкаська СТГ	8	126	2	31	2	234
II. Бахмутський район							
13	Бахмутська ТГ	112	2203	54	538	86	773
14	Званівська СТГ	-	-	-	-	-	-
15	Світлодарська ТГ	-	-	-	-	-	-
16	Сіверська ТГ	-	-	-	-	-	-
17	Соледарська ТГ	23	388	10	125	22	439
18	Торецька ТГ	53	426	32	280	67	848
19	Часовярська ТГ	50	117	0	0	0	0
III. Покровський район							
20	Авдіївська ТГ	20	250	5	50	20	200
21	Білозерська ТГ	47	1 074	22	120	37	1 267
22	Гродівська СТГ	11	284	7	71	1	13
23	Добропільська ТГ	258	3 984	89	437	167	4 547

24	Криворізька СТГ	5	79	2	18	2	25
25	Курахівська ТГ	55	1 178	21	219	36	862
26	Мар'їнська ТГ	23	374	8	69	8	333
27	Мирноградська ТГ	235	4 040	44	354	85	4 048
28	Новгородівська ТГ	62	2 200	32	123	33	650
29	Очеретинська СТГ	6	245	3	26	2	367
30	Покровська ТГ	152	4 016	32	364	43	2 198
31	Селидівська ТГ	117	2 991	34	524	124	3 282
32	Удаченська СТГ	-	-	-	-	-	-
33	Шахівська СТГ	5	64	1	16	8	103
IV. Маріупольський район							
34	Кальчицька СТГ	12	328	2	32	5	142
35	Мангушська СТГ	28	561	11	90	15	140
36	Маріупольська ТГ	718	12 418	157	2 138	225	6 939
37	Нікольська СТГ	17	332	5	67	6	165
38	Сартанська СТГ	-	-	-	-	-	-
V. Волноваський район							
39	Великоновосілівська СТГ	64	1 211	10	170	6	118
40	Мирненська СТГ	2	371	3	7	5	4
41	Волноваська ТГ	150	2 566	24	316	22	1 752
42	Вугледарська ТГ	29	1 900	15	150	15	600
43	Комарська СТГ	2	264	2	16	4	31
44	Ольгинська СТГ	41	830	16	165	18	490
45	Старомлинівська СТГ	-	-	-	-	-	-
46	Хлібодарівська СТГ	15	320	2	33	5	87
Всього		3 302	65 560	902	9 419	1 450	39 693

*«-» - територіальні громади, які не надали інформацію

Таблиця 4.2. Просвітницька та профілактична робота.
Заклади обласної комунальної власності
(всього проведено заходів, охоплено осіб)

Категорія учасників освітнього процесу	Проведено заходів	Кількість охоплених осіб
Учні	604	8 710
Педагоги	171	1 660
Батьки	295	3 242
Всього:	1 070	13 612

Заходи з профілактики насильства в освітньому середовищі були спрямовані на формування у здобувачів освіти умінь і навичок розвитку і підтримки здорових міжособистісних відносин в учнівському колективі та налагодженню гармонійних стосунків з батьками та педагогами.

Для цього до освітнього плану закладів освіти включали програми та заходи, які навчають дітей:

- навичкам керування своєю поведінкою;
- шанобливого ставлення до однолітків і дорослих;
- конструктивного вирішення конфліктів;
- самостійного прийняття рішень;
- підвищення самоповаги та зміцнення самооцінки.

Профілактична робота з батьками щодо жорстокого ставлення до дітей складалась з батьківської просвіти:

- права та потреби дітей;
- права та обов'язки батьків щодо дітей;
- особливості розвитку дітей;
- родинного виховання;
- жорстоке ставлення до дітей і насильство в сім'ї – його сутність;
- наслідки, відповідальність за жорстоке поводження з дітьми;
- формування толерантності.

Робота з педагогічним колективом була спрямована на:

- підтримку особистості дитини;
- формування позитивних мотивів міжособистісних відносин в освітньому середовищі;
- виховання навичок безпечної поведінки;
- формування поведінки дитини, що відповідає загальноприйнятим нормам і правилам;
- підвищення рівня інформованості адміністрації та педагогів, щодо взаємодії суб'єктів та алгоритму дії що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Практичними психологами та соціальними педагогами впродовж навчального року були виготовлені просвітницькі матеріали та проведені тематичні акції щодо запобігання та протидії домашньому насильству.

Виготовлено просвітницькі матеріали (плакати, пам'ятки, буклети)

з наступної тематики:

- «Телефони довіри»
- «Гаряча лінія»
- «Національна гаряча лінія з питань запобігання насильству та захисту прав дитини»
- «Сімейне насилля: причини та наслідки»
- «Якщо дитина поводиться агресивно та жорстоко»
- «Куди звернутися по допомогу»
- «Як відрізнити насильство в сім'ї від конфлікту?»
- «Алгоритм дій, якщо стосовно тебе здійснено насильство»
- «Якщо дитина стала свідком насилля у родині»
- «Правовий захист осіб, які стали жертвами насилля в сім'ї»

Таблиця 4.3. Просвітницькі матеріали

Територіальні громади	Заклади обласної комунальної власності
Всього виготовлено – 5 857 екземплярів інформаційних матеріалів	Всього виготовлено – 2 603 екземпляри інформаційних матеріалів

Проведено просвітницько - профілактичні акції з наступної тематики:

- «Світ без насильства очами дітей»
- «Створімо серце доброти» психологічна акція
- «Мої права у малюнках» виставка малюнків
- «Діти проти насилля» флешмоб
- «16 днів проти насильства» акція
- «Стоп булінг!» створення відеоролику з протидії булінгу та насильства серед підлітків
- «Світ без насильства!» конкурс малюнків
- «Наші долоньки – проти насилля!» стіна доброти
- «Щасливий світ дитинства» артгалерея

Таблиця 4.4. Профілактично – просвітницькі акції

Територіальні громади	Заклади обласної комунальної власності
Всього проведено - 926 акцій	Всього проведено – 56 акцій

5. У межах зав’язків з громадськістю, а саме з кримінальною поліцією, юстицією співпраця полягала у вигляді профілактичних бесід, круглих столів, семінарів, лекцій. Також у співпраці з соціальними службами заходи були спрямовані на проведення соціального патронажу, складанні актів-обстежень житлово-побутових умов проживання здобувачів освіти які потребують особливої психологічної уваги, годин спілкування, відеолекторію тощо.

Тематики заходів з кримінальною поліцією:

- «Жорстоке поводження в учнівському середовищі. Кримінальна відповідальність», лекція
- «Домашнє насильство. Кримінальна відповідальність батьків», бесіда
- «Про відповідальність дітей», профілактична бесіда
- «Кримінальна відповідальність батьків», лекція-бесіда
- «Насилля в сім’ї та школі», профілактична бесіда
- «Не бійтеся шукати допомоги», інформаційне повідомлення
- «Види насильства. Куди звертатися по допомогу», бесіда
- «Ознайомлення з Законом України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», лекція
- «Попередження, виявлення і подолання випадків насильства та жорстокого поводження з дітьми», лекція
- «Профілактика гендерно зумовленого та домашнього насильства!»
- «Правовий всеобуч з питань охорони дитинства, попередження жорстокості та насилля, вирішення сімейних конфліктів»
- «Кримінальна відповідальність неповнолітніх», профілактична бесіда
- «Алгоритм дій у випадку домашнього насильства», правова бесіда
- «Правова бесіда з представниками правоохоронних органів щодо питань насильства і жорстокого поводження з дітьми»

Таблиця 5. Співпраця з кримінальною поліцією по ТГ
(всього проведено заходів, охоплено осіб)

Категорія учасників освітнього процесу	Проведено заходів	Кількість охоплених осіб
Учні	205	4 814
Педагоги	48	519
Батьки	79	693
Всього:	332	6 026

Таблиця 5.1. Співпраця з кримінальною поліцією.
Заклади обласної комунальної власності
(всього проведено заходів, охоплено осіб)

Категорія учасників освітнього процесу	Проведено заходів	Кількість охоплених осіб
Учні	67	1 379
Педагоги	63	390
Батьки	29	437
Всього:	159	2 206

Тематики заходів з юстицією:

- «Знаємо свої права та обов'язки», лекція
- «Кібербулінг як проблема порушення прав людини», лекція
- «Я маю право», бесіда
- «Відпрацювання з педагогами юридичного супроводу з питань насильства у сім'ях із залученням фахівців юридичних служб», практичне заняття
- «Права та обов'язки», лекція
- «Юридична відповідальність за скоєння злочинів насильницького характеру», бесіда
- «Про домашнє насильство», тематичний урок
- «Домашнє насилля. Притягнення кривдника до відповідальності», бесіда
- «Правові аспекти з питань насилля. Відповідальність», профілактична бесіда
- «Статистичні дані щодо випадків насилля та жорсткого поводження. Приклади судової практики», виступ представників юстиції

- «Жорстоке поводження вдома. Де можна отримати допомогу», просвітницька інформація
- «Знаємо та реалізуємо свої права» екскурсія до міжрайонного суду Донецької області», інтерактивна лекція
- «ЗУ «Про попередження насильства в сім'ї», лекція
- «Правовий аспект взаємодії педагога та учня щодо проблеми насильства в сім'ї», бесіди
- «Характеристика на учнів на обліку», профілактична робота

Таблиця 5.2. Співпраця з юстицією по ТГ
(всього проведено заходів, охоплено осіб)

Категорія учасників освітнього процесу	Проведено заходів	Кількість охоплених осіб
Учні	20	749
Педагоги	4	91
Батьки	5	63
Всього:	29	903

Таблиця 5.3. Співпраця з юстицією.
Заклади обласної комунальної власності
(всього проведено заходів, охоплено осіб)

Категорія учасників освітнього процесу	Проведено заходів	Кількість охоплених осіб
Учні	20	1 116
Педагоги	9	217
Батьки	6	377
Всього:	35	1 710

Тематики заходів з соціальними службами:

- «Я маю право...», групова бесіда
- «Скажи насиллю – Ні», інтерактивна лекція
- «Профілактика зловживання поганих звичок», виступ
- «Відповідальність батьків за виховання дитини», відвідування сімей, які опинились в складних життєвих обставинах
- «Права дітей в сім'ї», інтерактивна лекція
- «На захисті дитини від насильства стоїть закон», лекція
- «Насильство щодо жінок – особлива проблема», бесіда

- «Домашнє насильство: міфи, прояви, загрози», бесіда-дискусія
- «Насильство щодо жінок – особлива проблема», лекція
- «З'ясування умов проживання та виховання з метою недопущення насильства», обстеження житлово- побутових умов сімей
- «Належне виконання батьківських обов'язків, ведення здорового способу життя», поінформовано щодо Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» та наслідків безвідповідального батьківства, патронаж родин
- «Перевірка умов утримання та виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також сім'ї СЖО»
- «Засідання комісії з прав захисту дітей», засідання
- «Допомога багатодітним і малозабезпеченим сім'ям», благодійність
- «Телефони соціальних служб, якщо помітили випадки домашнього насилля», інформація
- «Права та обов'язки опікунів», інформація
- «Сфера дії законодавства про запобігання та протидію домашньому насильству», лекція
- «Виявлення та протидія домашньому насиллю», «Відвідування сімей, які опинились в складних життєвих обставинах», патронаж сімей, які опинилися в СЖО.

Таблиця 5.4. Співпраця з соціальними службами по ТГ
(всього проведено заходів, охоплено осіб)

Категорія учасників освітнього процесу	Проведено заходів	Кількість охоплених осіб
Учні	176	2 254
Педагоги	72	453
Батьки	87	248
Всього:	335	2 955

Таблиця 5.5. Співпраця з соціальними службами.
Заклади обласної комунальної власності
(всього проведено заходів, охоплено осіб)

Категорія учасників освітнього процесу	Проведено заходів	Кількість охоплених осіб
Учні	52	1 209
Педагоги	26	199
Батьки	19	311
Всього:	97	1 719

6. Практичні психологи та соціальні педагоги ведуть співпрацю з Громадськими Організаціями (ГО):

- Благодійний фонд «Посмішка дитини»;
- Благодійна організація «Save the Children»;
- Всеукраїнський громадський центр «Волонтер»;
- ГО «Людина в біді»;
- БО ADRA;
- «Ла Страда Україна»;
- Благодійна організація «Карітас»;
- Центр Психічного здоров'я та Психосоціальної підтримки м. Маріуполь;
- Благодійна організація «Слов'янське серце»;
- Гуманітарна місія «Проліска»;
- Товариство Червоного Хреста в Україні та інші.

Таблиця 6. Співпраця з Громадськими організаціями по ТГ, заклади обласної комунальної власності

Територіальні громади		Заклади обласної комунальної власності	
Кількість ГО	37	Кількість ГО	28
Кількість спільних заходів	160	Кількість спільних заходів	107
Кількість охоплених осіб			
учні	3 659	учні	1 682
педагоги	322	педагоги	202
батьки	781	батьки	389

Фахівці психологічної служби Донецької області у кожному освітньому закладі поширюють інформацію про «Гарячі лінії» наголошуючи увагу на роботі **Національної гарячої лінії** на електронних сайтах освітніх закладів, в «**Куточках психолога**» та під час просвітницьких заходів.

Також у закладах освіти функціонує «**Телефон довіри**» що дозволяє забезпечити можливість дітям та підліткам, які переживають емоційну кризу отримати невідкладну фахову допомогу. До того ж у багатьох закладах освіти фахівці психологічних служб розпочали використовувати додаткові мобільні номери, адже вони мають запит від учасників освітнього процесу, що актуалізує важливість наявності невідкладної психологічної допомоги в кризових ситуаціях. Слід зазначити, що ведеться **інформаційно-просвітницька робота** про наявність гарячих ліній «**Телефону довіри**», куди можна звернутися за консультаційною допомогою.

Всього:

- «Телефон довіри» - 48
- «Пошта довіри» - 329
- «Консультаційний пункт» - 240
- «Інформаційні стенди для дітей» - 369
- «Інформаційні стенди для педагогів» - 400
- «Інформаційні стенди для батьків» - 441

Проблемні питання та перспективні завдання

Зусилля зі створення ефективної системи профілактики та припинення насильства щодо дітей, надання допомоги жертвам жорстокого поводження мають наступні проблемні питання:

- відсутність єдиних методичних і системних підходів в організації профілактичної роботи щодо протидії насильства;
- недостатній рівень навичок спілкування з постраждалою дитиною;
- роз'єднаність суб'єктів що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Розв'язати проблему насильства щодо неповнолітніх можна тільки у разі спільної роботи педагогів, батьків і всіх дорослих, які так чи інакше причетні до виховання дітей, а саме:

- проводити з працівниками закладу освіти, учнями та їх батьками спеціальні заняття і тренінги з розвитку навичок спілкування, вирішення конфліктів, керування емоціями та подолання стресових ситуацій;
- надавати батькам і класним керівникам необхідну консультативну допомогу;
- здійснювати систематичне спостереження за учнями з особливими освітніми потребами, особливостями розвитку та поведінки і іншими учнями, у яких більш високий ризик стати жертвою насильства і дискримінації, а також за учнями, що знаходяться на внутрішньошкільному обліку через порушення дисципліни або вчинення актів насильства;
- взаємодіяти з фахівцями соціальних служб, центрів соціальної допомоги сім'ї та дітям, реабілітаційними центрами, та іншими закладами та установами що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Безкоштовні "Гарячі" телефонні лінії

- **Урядова «Гаряча лінія»** для осіб, які постраждали від домашнього насильства **15-47** (цілодобово, анонімно, безкоштовно).
- **Національна «Гаряча лінія»** з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми і гендерної дискримінації ГО «Ла Страда-Україна» (цілодобово, анонімно, безкоштовно) **0-800-500-335** зі стаціонарного або **116 123** з мобільного.
- **Національна дитяча «Гаряча лінія»** з питань запобігання насильства в сім'ї та захисту прав дітей ГО «Ла Страда-Україна» – **116 111**, з понеділка по п'ятницю з 12:00 до 20:00.
- **Урядова консультаційна лінія** з питань безпеки дітей в Інтернеті – **1545*3**.

Матеріалами з питань запобігання та протидії домашньому насильству, які розміщені на наступних сайтах:

- **офіційному сайті** Донецької ОДА <https://dn.gov.ua/ua> у розділі «Громадськості» підрозділ «Протидія домашньому насильству» <https://usm.dn.gov.ua/ua/prozora-vlada/protidiya-domashnomu-nasilstvu>
- **офіційному сайті** ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» <https://drive.google.com/file/d/1kdBNPKwOfNWwoLNIJ5RaJlvfro7oazdUw/view>
- **офіційному сайті** Донецького обласного навчально-методичного центру психологічної служби системи освіти у розділі «Новини» та «Програми та напрями діяльності» <https://dnmeps.com.ua/>
- **офіційному сайті** Громадської організації «Всеукраїнський Громадський Центр «Волонтер» <https://volunteer.kiev.ua>
- **офіційному сайті** Громадської правозахисної організації «Ла Страда Україна» <https://la-strada.org.ua>
- **офіційний сайті** ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» перелік навчальних і виховних програм з питань запобігання та протидії домашньому насильству <https://drive.google.com/file/d/1hnQ3giKp7pUHM0PmCPzMrox7gTl9UGE5/view>

Виконавець:
методист КЗ ДНМЦ ПС
Сафонова О.В.